

POLITIHISTORISK FORENING PRÆSENTERER:

PLUK FRA DØGNRAPPORTEN

- FOR 200 ÅR SIDEN

POLITIMESTER JOHAN BERTRAM ERNSTS
INDBERETNINGER TIL KONGEN

Om forfatteren:
Ole Scharf f. 1937
Fhv. Politimester

Udgivet februar 2015

Pluk fra døgnrapporten - for 200 år siden

Politimester Johan Bertram Ernsts indberetninger til Kongen

Af Ole Scharf

Af den perlerække, der udgøres af tidligere politimestre og -direktører i København, er det få, der er kendt udenfor deres egen tid.

En undtagelse herfra er Johan Bertram Ernst, der var politimester i København fra 1710 til 1722.

Det skyldes bl.a., at Ernst har efterladt sig en udførlig dokumentation for det arbejde, som han udførte, igennem de indberetninger han i hele sin embedsperiode regelmæssigt indgav til Kong Frederik den IV, og som i dag opbevares i Rigsarkivet.

Hvem var Johan Bertram Ernst?

Johan Bertram Ernst blev født i København i 1663. Hans far var den velstående lærredskræmmer Johan Adolph Ernst, der var indvandret fra Nürnberg, og som blev en prominent person i København. Faderen var blandt andet medlem af ”Stadens 32 mænd”, der var en forsamling af respekterede borgere og handelsmænd, som fra 1659 var indsat til at styre byen - en slags forløber for borgerrepræsentationen.

Ernsts lillebror, Johan Conrad Ernst, født den 16. juni 1666, blev Kongelig Bygmester og senere stadsbygmester i København, og er især kendt for opførelsen af Frederiksberg Slot, Den Røde Bygning,

ombygningen af det daværende Operahus og Holmens Kirkes Kapel.

Efter at have bestået studentereksamen i 1681 fortsatte Ernst sine studier i udlandet og fungerede som rejseledsager for unge adelige samt for Christian d. Vs søn prins Christian.

Hjemkommet fra udlandet blev han assessor i Hofretten, og fra 1701 censor for aviserne og samme år medhjælper for Klavs Rasch, der var politimester i København fra 1682 til 1705.

I 1703 blev han af Frederik d. IV udnævnt til borgmester i København, en stilling han beholdt, efter at han i 1710 var blevet politimester.

Ernst havde formentlig regnet med at kunne overtage stillingen ved Raschs død, men i stedet blev det Ole Rømer, der blev udnævnt til politimester. Rømer døde allerede i 1710, og Ernst søgte og fik stillingen.

Politimester Johan Bertram Ernst

Billedet hænger på politigården i København.

Som person var Ernst ikke uden selvfølelse, og han kunne virke hoven. Han var nidkær og også lidt smålig i udførelsen af sit hverv, og både embedets karakter og hans væsen gjorde, at han aldrig blev

en populær politimester. Hans indberetninger til Kongen viser dog, at han absolut ikke var uden humor, for eksempel når han i forbindelse med omtale af et par sager om utroskab citerer fra kanonisk ret, at når man finder en munk og en nonne alene sammen, så skal man ikke tro, at de læser paternoster (indberetning af 7. september 1720).

En af hans plageåndere var en af hans egne ansatte, torvemester Nagel, der gjorde hvad han kunne for at gøre livet surt for Ernst, og som måske også stod bag nogle af de smædeskrivelser, der i 1716 blev slået op forskellige steder i byen og som beskyldte Ernst for embedsmisbrug.

I en indberetning fra den 29. november 1716 beskriver Ernst sine problemer:

”Udi allerdybeste underdanighed takkes Eders Kongelige Majestæt for deres kongelige protektion, da jeg i går blev benådet med eders Kongelige Majestæts befaling angående de opslagne skandskrifter (smædeskrifter, f.a.). Og blev samme befaling in continenti allerunderdanigst fuldbyrdet (skrifterne blev taget ned og brændt, f.a.) med al succes og til manges glæde. Udbeder mig allerunderdanigst eders Kongelige Majestæts videre protektion, såsom inden dag bortgår, at jeg jo med ny attack af mine fjender proseqveres (forfølges, f.a.).

Jeg har således i går modtaget en anonym skrivelse, at jeg med politibetjente og gadefogeder skal afsættes fra inspektionen med gadernes renholdelse, og at Kollegiet vil anordne en ny inspektør. Men jeg formoder, at Eders Kongelige Majestæt ikke tillader, at en prokurator eller en af kollegiet således må håbe at få politimesteren sat fra sin charge. Årsagen er, at jeg så for nøje på de forrige kontrahenter, og det var jo min pligt. Den seneste kongelige befaling af 31. oktober siger kun, at Kollegiet skal forskaffe en ny renovationsforpagter, men ikke en ny politimester.

Også ved brandordningen søger man at mutilere og beskære min charge, så jeg har alle vegne modstand. Men jeg forlader mig på Kongelige Majestæts protektion, og når mine fjender det ser, så holder de vel op.

Den soldat af oberst Staffelds regiment, som på gaden har overfaldet min chaise (vogn, f.a.) som jeg selv sad i, og med dragen kårde hugget og såret min hest, blev i går dømt til at løbe 6 gange gennem spidsroder. Hesten er dog nu igen kureret.

Forrige svenske kaptajn Hartman har udskældt politifuldmægtig Rieber og truet ham med hug, og alle politibetjente har han kaldt for politiknægte, skønt eders Kongelige Majestæt dog allernådigst nævner dem politibetjente. Nu berettes yderligere, at Hartman i morges ved maskeraden (nogle ord mangler i indberetningen – formentlig: har truet med at, f.a.) angribe mig igen. Beder derfor om, at eders Kongelige Majestæt vil forskaffe mig ro og maintenez imod mine fjender, som mig dagligt troublerer.”

Den 5. oktober 1720 takkede Ernst Kongen for støtte til at føre proces ved Højesteret mod Nagel. Sagen mundede ud i, at Nagel blev afskediget som torvemester og måtte betale en bøde samt sagens omkostninger. Dermed fik Ernst endelig lukket munden på sin plageånd.

Bystyrets tilfredshed med Ernst blev dog ikke større, og et par år senere blev der igen fremsat beskyldninger mod Ernst for embedsmisbrug. Denne gang drejede det sig om uorden med regnskaberne for de betalinger, der indgik fra renovationskassen, og bøder. Bøderne skulle anvendes til driften af politiet, og det samme skulle en del af renovationsafgiften. Heller ikke denne gang førte beskyldningerne dog til, at Ernst blev afsat, og han vedblev med at være politimester til sin død i december 1722.

Tiden og opgaverne

Ernsts periode som politimester var præget af to store begivenheder, som stillede meget store krav til politiet.

Kort efter hans tiltrædelse blev København ramt af en pestepidemi, der varede i 5 måneder, og som kostede 22.535 mennesker livet i hovedstaden, der før epidemien havde en befolkning på ca. 66.000. Den enevældige konge pålagde den 7. juli 1711 Ernst at sørge for opførelse af midlertidige træbygninger og telte udenfor byen, hvor

de syge kunne anbringes og plejes. Østerport blev midlertidig lukket for at effektivisere kontrollen med tilrejsende, og et hus ved volden blev omdannet til en karantænestation, hvor man kunne overvåge syge, der mistænktes for at lide af pest. Endelig skulle de huse, hvor beboerne var døde af pest, aflukkes forsvarligt, så ingen kunne komme derind, og de dodes tøj brændes.

Fortegnelse
Vaa dennem / som udi dend Kongelige
Residens = Stad Kiøbenhavn / fra den
I Januarij 1711 til Mars-Dagen 1712
Hver Uge
Ere

Anno 1711.				Anno 1711.			
Copulere.	Føde.	Døde.		Copul.	Føde.	Døde.	
Til Januar. - 10	13	43	- 84	Til Juni - 4	181	33	- 126
- 17	7	35	- 86	- 11	20	34	- 228
- 24	10	24	- 61	- 18	16	36	- 342
- 31	14	34	- 80	- 25	17	25	- 748
Febr. - 7	20	39	- 61	Aug: - 1	9	32	- 1032
- 14	20	48	- 61	- 8	4	41	- 1951
- 21	15	44	- 63	- 15	-	38	- 1831
- 28	14	29	- 72	- 22	4	35	- 1949
Martii - 7	11	33	- 68	- 29	2	37	- 2393
- 14	9	31	- 68	Sept: - 5	4	27	- 2119
- 21	12	17	- 55	- 12	1	24	- 2326
- 28	16	29	- 46	- 19	1	20	- 1751
April - 4	5	32	- 49	- 26	1	21	- 1312
- 11	17	35	- 45	Octobr: - 3	5	10	- 974
- 18	17	39	- 52	- 10	2	13	- 613
- 25	30	36	- 65	- 17	5	15	- 369
Maji - 2	27	30	- 50	- 24	10	12	- 341
- 9	36	34	- 57	- 31	8	11	- 176
- 16	24	35	- 67	Novembr: 7	11	14	- 92
- 23	23	41	- 55	- 14	17	15	- 84
- 30	29	34	- 54	- 21	20	11	- 60
i - 6	25	27	- 50	- 28	30	20	- 64
- 13	17	40	- 54	Decembr: 5	25	22	- 51
- 20	16	27	- 65	- 12	34	19	- 47
- 27	25	30	- 95	- 19	39	12	- 41
				- 26	23	20	- 28
				- 31	25	17	- 22
				Summa	800.	1464.	2235.

Kiøbenhavn /
 Trykt hos Jørgen Matthiøen Godiche.

Opgørelse over pestens indvirkning på København.
 Fortegnelsen stammer fra "Historien i avisen", udgivet af Wormianum.

Til løsning af opgaven skulle vægterkorpset udvides med mindst 20 mand.

Epidemien klingede af i begyndelsen af 1712, men i 1715 til 1716 blev København ramt af en ny epidemi, denne gang af kopper. Også den gav anledning til ekstra arbejde for Ernst.

Fra 1709 til 1720 var Danmark i krig med Sverige – Den Store Nordiske Krig – og København vrimlede med soldater og matroser. Dette gav anledning til slagsmål og kriminalitet samt en generel utilfredshed blandt byens borgere med de byrder, krigen medførte, og ikke mindst med de problemer indkvarteringen af de mange fremmede voldte.

I 1716 kom den russiske zar på besøg med et større antal soldater, som skulle forstærke den danske indsats. Soldaterne blev privat indlogeret, og dette samt deres underhold, skulle Ernst sørge for. Zaren blev et par måneder, og hans besøg optog i den periode det meste af Ernsts arbejdstid.

Til at løse opgaverne disponerede Ernst over en politistyrke på 10 mand samt 66 natvægtere. Politibetjentene var hovedsageligt rekrutteret fra militæret og præget deraf.

At være vægter var et barsk job, hvilket bl.a. fremgår af en indberetning fra Ernst til Kongen den 28. marts 1717. Ifølge den blev en vægter overfaldet med en kniv af en matros og fik skåret næsen næsten af »så den hængte ned på den ene kind«. Årsagen var at vægteren påtalte, at matrosen sammen med to andre kl. 23.30 buldrede på døren til en kro, hvor de i deres fuldskab ville ind.

Også universitetets studenter gav anledning til slagsmål med vægterne, og i december 1715 måtte Ernst klage til konsistorium over, at nogle studenter fra Regensen havde overfaldet en vægter og taget hans morgenstjerne fra ham.

Vægterne kunne dog også bruge vold, når det var nødvendigt. Den 19. januar 1719 indberettede Ernst, at en lakaj hos kornet Skeel fra Den Kongelige Livgarde til Hest var blevet anholdt, efter at han i beruselse havde banket så stærkt og længe på en port, at folk »i så silde nattetid må blive bange og tænke, at der er ildløs«. Da han ikke

ville holde op og ikke godvilligt følge med vægterne til Rådhuset, slog de ham 2-3 gange over ryggen med hans egen kårde, der var i skeden, men de sværgede på, at de ikke havde slået ham med morgenstjernerne, idet de mente, at han var »for lille til så store slag«. 6 vægtere aflagde ed på, at det var foregået på den måde, og Ernst indberettede det passerede til Kongen for det tilfælde, at Kongen skulle modtage en klage.

De opgaver, Ernst forventedes at løse, var fastlagt i Den Store Politiforordning fra 1701 samt ved en række kongelige forordninger og plakater om konkrete emner.

Hovedopgaverne var på vegne af den enevældige konge at sikre opretholdelsen af den bestående orden, herunder skulle han forhindre udøvelsen af andre religioner end de tilladte og sikre, at de kirkelige helligdage blev respekteret, således at der på dem ikke blev udskænket på værtshusene og ikke arbejdet i værkstederne. Han skulle sikre den frie konkurrence bl.a. ved kontrol med lavene og med priser og vægt. Som et led i den generelle bekæmpelse af borgernes unødige anvendelse af luksus, der blev betragtet som en trussel mod landets økonomi, skulle han kontrollere, at festligheder som f.eks. barndåb, bryllupper, begravelser og gæstebud blev holdt indenfor de fastsatte begrænsninger for så vidt angik traktement og antal af gæster. Han skulle desuden kontrollere, at borgerne klædte sig i overensstemmelse med deres rang, dvs. ikke for ekstravagant.

Af opgaver, som også i dag kan betragtes som politimæssige, var det ham pålagt at sikre, at der ikke foregik noget, som kunne stride i mod »ærbarhed og gode sæder«, hvilket bl.a. indebar bekæmpelse af løsgængeri, bordeller og hasardspil. Også kontrol med lukketiderne og overtrædelser af maskeforbuddet hørte under hans embedsopgaver, ligesom han skulle føre kontrol med tjenestefolks opførsel.

En vægtig arbejdsopgave var at føre kontrol med fremmede, der kunne tænkes at ville spionere, samt jøder, sigøjnere, løsgængere, betlere og andre, der rejste rundt og snød folk. Ernst skulle desuden sikre, at de handlende havde borgerskab og at der ikke blev handlet ulovligt. For magistraten skulle han føre tilsyn med torve, gader, vandvæsenet, brandvæsenet og gadelygter samt nattevægterne, som han kunne anvende til løsning af politimæssige opgaver.

Denne opregning af opgaverne er ikke udtømmende, men man vil forstå, at der har været nok at se til for Ernst og hans 10 politibetjente.

Udover de lovovertrædelser, som følger af ovenstående, var det ikke i politiforordningen forudsat, at politimesteren skulle beskæftige sig med bekæmpelse, efterforskning og strafforfølgning af forbrydelser. Bekæmpelsen og efterforskningen var i vid udstrækning overladt til borgerne selv. I en forordning fra 6. februar 1694 om ”overlast og drab” hed det bl.a.: »Hvis det og hænder sig, at nogen klammeri yppes eller overlast begås, da skal alle indvånere i den gade så vel som og i de næst påstødende gader, så snart det ringeste tegn dertil fornemmes, forsamlе sig med deres kortgevær (et slag- og stikvåben, der oprindeligt var et sidevåben båret af underofficerer, f.a.), som enhver til den ende skal forskaffe sig og have i beredskab, og af yderste evne søge at afværge ulykke og bemægtige sig så vel den uskyldige som den skyldige, der klammeriet haver yppet eller overlast gjort«.

Politimester Ernsts indberetninger til Kongen 1716 til 1722

I forordningen fra 6. februar 1694 var det endvidere bestemt, at Kongen kunne pålægge politimesteren at indberette alle sager om vold og drab til Kongen, og denne kunne så pålægge politimesteren at foretage efterforskning af sagerne. Dette er årsagen til, at vi i dag har mulighed for at læse et antal rapporter fra Ernst til Kongen, som er opbevaret i Rigsarkivet.

Frederik d. IV

*Billedet er fra omkring 1709 og
hænger på Frederiksborg*

Ernst gik dog langt ud over forordningens indhold både i sit arbejde og i sine indberetninger, hvor han refererede alt, hvad der kom til hans kendskab, og som han syntes var værd at omtale, også selv om det var emner, der faldt helt udenfor hans eget ansvarsområde. Han brugte også i en vis grad sine indberetninger til at fremhæve sin egen indsats og omfanget af sin arbejdsbyrde, men mest af alt er indberetningerne en beskrivelse af forholdene i København på godt og ondt i en tid, som vi også kender fra Holbergs komedier, der blev skrevet og har sin baggrund i København i samme tidsperiode.

Indberetningerne findes i dag i Rigsarkivet dels som bilag til sager vedrørende kongelige skrivelser, som de har givet anledning til, og dels blandt Danske Kancellis henlagte sager for årene 1716-22. Nærværende fremstilling bygger på historikeren, arkivar ved Københavns Rådstuearkiv, dr. phil. Villads Christensens (1864-1922) gennemgang i Historiske Meddelelser om København, syvende bind side 325-383 og 405-446.

De her omtalte indberetninger er kun et udvalg af de, der er refereret i Villads Christensens artikel, og giver langt fra det indtryk af København og politimester Ernst, som en læsning af samtlige indberetninger giver. En begrænsning har været nødvendig af hensyn

til artiklens omfang og dens relevans for det egentlig politihistoriske.

Sprogbrugen i indberetningerne er søgt bevaret, men er dog nogle steder gjort lidt mere nutidig og forhåbentlig lettere tilgængelig af både Villads Christensen og forfatteren af denne artikel. Det har været nødvendigt af hensyn til læsbarheden, men øver desværre ikke fuld retfærdighed overfor politimester Ernst, hvis meget levende beskrivelse af stort og småt i København giver et virkelighedsnært indtryk af byen og dens borgere, som kun i fuld udstrækning kan opnås ved læsning af de originale indberetninger.

Uddrag af indberetningerne

Den 14. november 1716. Vold blandt indsatte i Børnehuset.

En 26-årig kvinde Anne Sophie Henriksdatter, født i Bergen, var for anden gang blevet indsat i Spindehuset for begået tyveri. Dommen lød denne gang på 12 års tvangsarbejde, og da hun en gang tidligere var undvejet fra Børnehuset, blev der nu, efter direktørens ordre, bundet hende en klods ved det ene ben. Derover blev hun så desperat, at hun lod sig forlyde med, at hun ville gøre en ulykke enten på sig selv eller andre, og nu var det også lykkedes hende med en kniv at tilføje en anden fange i Børnehuset, et 13-årigt pigebarn, to farlige blessurer, den ene i halsen, den anden oven i hovedet. Den overfaldne pige, som var indsat i Børnehuset for betleri, havde ingen anledning givet til denne gerning, som var forøvet af ren desperation og ondskab. Anne Sophie var nu hensat i Stadens Arresthus.

Den 4. december 1716. Bordelvirksomhed.

I går aftes kom der bud fra Jens Sørensen (søkortdirektør, f.a.) på Christianshavn, at udi en kælder ved hans logement var nu udi dette momentet et forargeligt og rumorisk (forstyrrende, f.a.) levned af løsagtighed, hvor mange militære og russere med ledige (ugifte f.a.) kvindfolk var samlede. Han havde og tilforn klager derover og bekommet løfte om assistance, når han averterede mig således, at man

kunne attrapere dem på stedet. Jeg beordrede derfor straks politibetjente med fornødne vægtere derud at forfare sagens lejlighed, og, såfremt der de fik vished, at der holdtes sådan uskikkelig hus, da at indgå i samme kælder men med al forsigtighed. De skulle styrke sig således, at de kunne undgå ulempe og politiets prostitution og uden hasard have overmagten, og derefter skulle de arrestere disse løsagtige natpiger og ruffersker.

Da politibetjentene nu var sikre på deres sag, går de i kælderen, forefinder der stor kompagni af militære, russere og kvindfolk, begærer straks, efter kongelig polititegns forevisning, de mandfolk, der intet havde at bestille, at udgå og ikke hindre deres forretning, som og skete, hvorpå de udtog 3 kvinder. Men da de kom ud på gaden i mørke, blev de med dragne kårder, som for mere skræks skyld holdtes i vejret (truende, f.a.), af 10 til 12 militære angrebne, som råbte: »Wolt ihr teufelskerls uns unsere frauen wegnehmen, hau zu, hau zu«. Overpolitibetjenten kommanderede igen: »Vægter herfor, fället eure morgensterne, die spitze herfor, avanciert«. Vægteren slog en på armen, så han lod sin kårde falde, som blev medtagen. En politibetjent var til hest, han red gesvindt bag om de militære, gjorde dér alarm råbende: »Hej, hej, her er kongens vagt«, hvorefter straks de militære adspredte sig. Dog blev de (politiet, f.a.) på deres vej endnu to gange attaqverede (angrebet, f.a.), men de beholdt dog deres 3 kvindfolk og bragte dem i arrest.

Fortsat den 23. januar 1717.

Ruffersken fra søkortdirektørens kælder på Christianshavn er i denne uge blevet afstraffet ved at gå 3 dage formiddag og eftermiddag i fiddelen eller pilori (en slags gabestok, f.a.) omkring halsen og hænderne ved Hovedvagten. Manden løb spidsrod. Den ved aktionen (da de militære ville borttage de arresterede kvindfolk fra politibetjentene, f.a.) bekomne munderingskårde er sendt til oberst Staffeld, som nu lader inkvirere (undersøge, f.a.) hvo de har været, som med dragen gevær angreb politibetjentene i deres lovlige forretning på gaden.

Udførelsen af spidsrod

Billedet er fra Det Kongelige Bibliotek

Den 27. marts 1717. Forsøg på tyveri.

En vægter foreviste mig på Rådhuset en tavl (et reb, f.a.) med en øsken på enden, som han natten tilforn havde taget fra en matros, idet denne kastede det op på taget af et højt hus for at fasthæfte det i jernværket, som støtter en udstående tagrende. Dermed ville han hejse sig op på taget for at borttage bly af renderne og muligt gennem loftslugerne indpraktisere sig i huset. Matrosen undslap denne gang, ihvorvel vægteren ikke forsømte at fløjte – undertiden benytter sådanne tyve sig af lange stænger for at få tavlet op i vejret og hæftet på huset. Der er givet ordre til, at alle, som om natten antræffes med sådanne stænger, skal arresteres.

Den 24. november 1717. Drab.

Den 17. ds. er der i Skidenstræde begået et mord på en konstabel, og efter eders kongelige majestæts befaling har jeg gjort mig mal flid for at opklare mordet.

Gerningsmanden var ridende på en lille brunrød hest, og konstablen var dræbt ved et skud med spurvehagel i den højre lunge.

Det blev da oplyst, at den nævnte dags eftermiddag var studiosus Peter Christian Lyngby, søn af præsten Frederik Lyngby i Lyngby

sogn i Jylland, set ridende uden for byen på en liden hest med afstumpet man (manke, f.a.) og rumpe og med grønt eller blåt skaberrak (dækken, f.a.). Studenten var klædt i en lysagtig kjortel og bar benhvid paryk med en sort pose på ryggen. Han havde en engelsk pisk i hånden og 2 pistoler i bæltet.

Ude på Tuborg havde studenten fortalt, at han var bleven overfaldet af to soldater, hvem han havde afpisket. Havde hans pistoler været ladte, ville han have skudt dem benene i stykker. Klokkeren 4.30 red han med en brygger Williamson ind ad Nørreport. De skiltes inden for porten. Lyngby red ned mod Nørregade, bryggeren ad Rosenborggade. I Nørregade stod Lyngby af hesten uden for en vintapper, gik ind i stuen og kælderen, drak et halvpotteglas rhinskvin om ikke mere og forblev der omtrent en halv time. Han fortalte også historien om de to soldater og tilføjede, at hvis hans pistoler da havde været således konditionerede, som de nu var, skulle han have skudt dem benene isønder med hagl. Omtrent kl. 5 red han fra dette værtshus ned mod den tyske kirke, hvilket også er vejen til Skidenstræde.

*Kort over Kjøbenhavn fra 1700-tallet
Kortet er fra Det Kongelige Bibliotek*

Netop på denne tid var en ridende person set komme fra Nørregade ind i Skidenstræde. Han red ind på den dræbte underkonstabel og slog løs på ham med pisken, hvorved han tillige ramte hans kammerat, en anden artilleribetjent. Underkonstabelen bandede og råbte til ham: »Er gaden ikke bred nok?»

Den ridende vendte da om igen og red løs på de to artilleribetjente. Den dræbte konstabel greb hesten i tøjlen, og i det samme gik pistolen af. Konstabelen satte sig ned på en kælderlem og døde.

Gerningsmanden red i stærk karriere derfra ned ad Købmagergade mod Amagertorv med pistolen i hånden. Den anden artilleribetjent løb et stykke efter ham, men tabte ham så af syne, hvorpå han vendte tilbage til den dræbte.

Da så neget var oplyst gennem afhøring af vidner, sendte jeg bud hen til Lyngbys logement. Buddet skulle foregive, at han var sendt

af hans gode ven Kiærulf, der var kommen fra Jylland og havde en pakke og et brev med fra Lyngbys fader. Det var da ordnet således, at når studenten kom over Gammeltorv, skulle to betjente en passant nøde ham at gå med dem op til mig på Rådhuset, hvor han skulle konfronteres med de der forsamlede vidner. Men buddet fik til svar, at Lyngby var rejst på landet, og man vidste ikke, hvor han opholdt sig. Hans værelse blev da gennem søgt. Af nogle breve fik man hans faders navn at vide, ligeledes at han havde en farbroder i Hørby ved Holbæk og en fasters mand i St. Heddinge. Det fremgik endvidere af brevene, at han er ødsel og en lediggænger. Lyngbys hest, som han havde redet på drabsdagen, stod i stalden med skabebak efter vidnernes beskrivelse. Man fandt to kjortler, som er lyse og hvidagtige, og hans pistoler, hvoraf den ene var afskudt, den anden endnu ladt.

I dag lader jeg forladningerne undersøge, om den, der er funden i den dræbtes bryst og er af skreven papir, svarer til den anden.

Ved påfulgt eksamination blev oplyst, at Lyngby om onsdagen den 17. var kommen hjem med sin hest om aftenen kl. 7 og straks havde lagt sig til at sove. Næste morgen kl. 7 havde han bedet sin svogerske, hans broder afgangne brygger Reinfranchs enke i Farvergade, om at låne hendes karet til en tur uden for porten. Han kørte dermed til Damhuset uden for Vesterport, hvor han steg af og sendte vognen hjem igen.

Kommerceråd Erlund (overpostkontrollør i København, f.a.) er bleven anmodet om at tilbageholde alle breve til student Lyngby, til hans fader, til farbroderen og fastermændene. En politifuldmægtig med to betjente er udsendt for at følge hans spor. De har forespurgt sig i Damhuset og derefter i Roskilde, hvor han har logeret i Hamborger herberg (denne efterretning viste sig senere ikke at være rigtig, f.a.). Derfra rejste de til St. Heddinge, til Hørby og hvor de ellers kan få spor på ham.

Som nu udi denne mærke sag er anvendt og anvendes al mulig omhu og vindskibelighed, og så vidt avanceret, at det er klart, ingen at være nærmere banemand end Peter Chr. Lyngby, som nu eftersøges.

Fortsat den 28. november 1717.

Det er nu yderligere oplyst, at P. C. Lyngby om aftenen den 17. november har været i et vinhus i Lille Kongensgade, som det synes efter drabet. Men vidnet mindes ikke kvarteret eller halvtimen af tiden.

Undersøgelsen af forladningen, som fandtes i den dræbtes bryst, førte ikke til noget. Regimentsbarbereren vidner, at den var af papir, men han ved ej, om det var gråt eller hvidt, såsom den var våd af blodet. Nu er den forkommet ved folkenes idelige håndtering.

Det er oplyst, at P.C. Lyngby i Tuborg ladede den ene eller begge sine pistoler. Forladningen var af hvidt papir.

Den 23. november opsnappedes på posthuset et brev til faderen hr. Frederik Lyngby, hvilket blev åbnet på politikammeret. Brevet, som var uden underskrift, advarede faderen at konservere denne sin søn, som var mistænkt for drabet. Hans venner her foregav, at han var undviget for en kontrakt, han havde indgået om nogle tidender, som han nu ej kunne præstere. Brevskriveren mente, det skulle blive vanskeligt at overbevise ham, såsom ingen af vidnerne kunne sige, at de havde set just ham begå drabet.

Vidnerne har senere forklaret, ved hestens og skaberakkernes fremvisning for Rådhuset, at Lyngby samme aften red denne hest. Og drabsvidnerne bekræfter overensstemmende, at sådan hest red drabsmanden på, og de ser ikke anderledes, end at det er den selv-samme. Men af de opbragte kjortler havde han samme aften ingen på.

Undervejs havde han skiftet kjortel. Først på havde han en hvidagtig med grønne opslag som den, han drabsaftenen havde på. Ved Damhuset påtog han en hvid kjortel med sorte opslag og knapper. Omsider er han set i en rød kjortel.

I Valby havde han bestilt sig en vogn, som tog ham på ved Damhuset og skulle føre ham til Svogerslev, en halv mil hinsides Roskilde. Derfra tog han en vogn til Tudsens og ankom til Hørby til sin farbroder, sognepræst hr. Hans Lyngby, fredag den 19. ds. Derfra rejste han søndag den 21. november sammen med en jysk studiosus

Kiærulf og med sin farbroders karl. De rejste Kalundborg forbi, ligesom han var rejst uden om Roskilde og til Rosnæs (Rejsnæs, f.a.) færgested, hvorfra han om mandagen er udfaret med en båd, formodentlig til Samsø og derfra videre til Års. Han har undervejs udgivet sig for officer eller adjutant.

Efterdi rygter gik her, at Lyngby var rejst til Roskilde og der havde logeret i Hamborger herberg, har politifuldmægtigen, som afrejste herfra den 24., afhørt alle vognmændene i Roskilde, at hvilke dog ingen havde kørt for ham. Derimod fik han opspurgt den ovennævnte student Kiærulf, som var kommen tilbage igen. Han lod Kiærulf tage i et forhør, som gav nogen underretning, hvorpå de tre politibetjente tog vejen ad Tudsønæs for at eftersøge Lyngby.

Denne Kiærulf har logeret i Lyngbys salig broders hus og er god ven med Lyngby. Han rejste den 19. november herfra, efter sigende for plaisir (fornøjelses skyld, f.a.), men i virkeligheden for at træffe Lyngby, fornemme om han skulle være drabsmanden, som rygter gik, og fordre nogen gæld betalt. Men Lyngby havde ej for ham bekendt at have begået drabet, ej heller havde han sagt ham nogen anden årsag til hans hastige bortrejse.

Student Heegaard fra Jylland, som så drabet, har i nogen tid gået sammen med Lyngby på Klosteret, dog erklærer han, at han den aften ved drabet ikke kendte ham, ihvorvel han må tilstå, at hesten synes at være den samme, som Lyngby red på drabsaftenen. Kuskens, der kørte Lyngby i karet ud til Damhuset, og pigen i hans logement, som begge er fra Jylland, giver mestendels ikkun uefterrettelige vidnesbyrd.

Fortsat den 16. januar 1718.

Peter Chr. Lyngby er sidst antruffet ved Høve Gård i Jylland. Der er lyst efter ham ved alle de omliggende by-, herreds- og birketing, men han har ikke været at finde (Lyngbys far magister Frederik Thomsen Lyngby ejede hovedgården Vedø på Djursland, f.a.).

Fortsat den 28. januar 1720.

Sagen mod Christian Lyngby, der er beskyldt for at have nedskudt en artilleribetjent, er i denne uge optaget til doms i kommissionen.

Den 20. februar 1718. Bondefangeri.

Ved min nærværelse hver formiddag og eftermiddag på Rådhusets Kongelige Politikammer har jeg bemærket, at adskillige tours (fransk for gavtyvestreger, f.a.) begås mod bønderne på torvene af nogle militære. Soldater, som er forklædte i brune eller grå kjorteler, lokker bonden ned i en kælder under påskud af, at de vil have ham til at tage en person eller brev med sig hjem. Bonden animeres her til at sætte penge på spil eller væddemål, idet soldaten praler med kroner og dukater og således forlokker bonden til at fremlægge sine torvepenge. Og dermed går den vindende eller lånende med bondens penge på døren. Stringerer (holder fast på, f.a.) bonden på sine penge, får han hug til af andre militære, medens gerningsmændene echapperer (undslipper, f.a.). I disse dage er således en bonde blevet af med 9 rdlr. og 6 sk. i et væddemål om der var salt i et papir, men bonden havde set, at den ene forklædte soldat, som saltet tilhørte, var gået ud, og imens var saltet bleven ombyttet med sand. Udi i slige tilfælde tilholder jeg værten straks at betale bonden med regres til sine gæster om han er uskyldig. Og kan jeg berømme de herrer obrister (militær betegnelse af østrigsk oprindelse, f.a.), når jeg sådanne forklædte bedragelige soldater opdager, at de dem til gavns lader afstraffe.

Dog kan jeg ikke altid for den mængde af folk, der idelig har hos mig at bestille, befri mit eget hus, at jeg i går en kvinde (som har haft en engelsk silkefarver Reinholdsens på Østergade og byggede der et nyt hus, men omsider blev forarmet, f.a.) af en stue borttog min kones hermelins camisol (en slags vest til damer, f.a.), som er hendes nylig forfærdigede bedste stads. Men de vagthavende politibetjente blev det var, tog det fra hende og leverede hende på rådhuset.

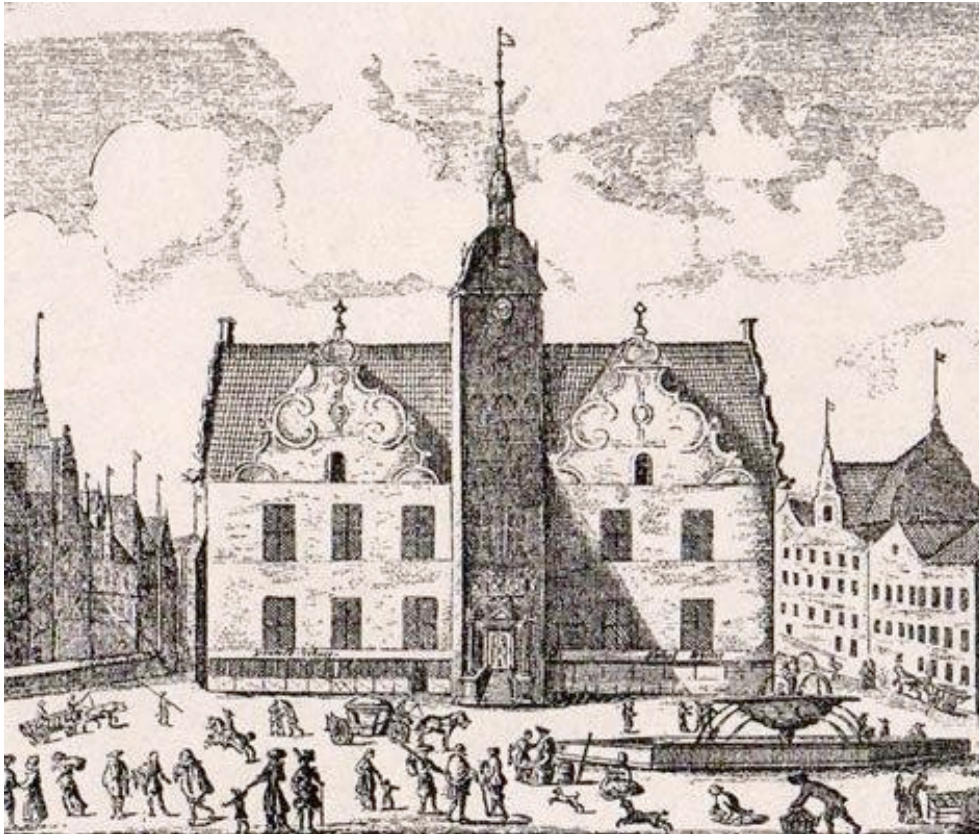
Den 7. til 9. januar 1719. Tyveri.

En norsk kaptajn ved navn Tillef Larsen Dahl, logerende hos skipper Brunbeck i Laksegaden, mistede mellem lørdag den 7. og mandag den 9. 143 dukater i guld af sin kuffert, i hvilken han havde glemt nøglen. Derimod var en pose med 500 rdlr. urørt. Den 9. januar rømte tjenestepigen Johanne af sin tjeneste om natten, og da hun om søndagen havde været på kaptajns kammer, blev hun for denne undvigelse mistænkt og eftersøgt. Tirsdag morgen blev hun ertrappet udi Vesterport, hvorigennem hun ville echappere, og sat i slutteriet. Hendes faster var dagen tilforn rømt af staden. Dette gav sådan frugt og frygt, at en del af det stjalne kom tilbage. Gadedøren i skipper Brunbecks hus er således indsvunden fra dørposten, at man kan stikke en hånd derimellem. Om aftenen d. 11. januar fandtes da her noget indstukket udefra, indbundet i en klud og med sejl-garnfæstet på dørklinken. Da denne pakke åbnedes i politifuldmægtigens hosværelse, fandtes deri 73 dukater i firdobbelte, dobbelte og enkelte stykker, hvilket kaptajn Dahl vedkendte sig og tog til sig. Nu søges efter resten

Den 16. januar 1719. Uorden.

Klokken 11½ om aftenen blev det af en kældermand i Købmagergade meldt til kvarterets vægter, at en ung og liden lakaj ved navn P. Courtant, tjeneste hos kornet Skeel af Den Kongelige Livgarde til Hest havde haft klammeri med to sværdfegersvende (knivsvendesvende, f.a.). Han havde med dragen kårde skåret den ene i tre fingre og stukket den anden gennem tre kjortelfolder og i låret, og da han ikke kunne få magt med kården, truede han med at slå en kniv i livet på dem. For at stille videre klammeri fulgte vægteren den ene i fingeren sårede svend hjem. Da han kom igen, fornam han, at lakajen klokken 1 midnat stod og bankede og bankede stærkt og længe på sværdfeger Plockrosses port, hvor hans husbond, som nu skulle være udrejst, logerer, og under hvis hus den kælder er, hvori klammeriet havde været. Medens han således stod og bankede, kom politifuldmægtig Bertel Struwe med sine to søstre og sin svoger gående forbi fra en assemblée ledsaget af en vægter, som løgtede (lyste, f.a.) dem. Han spørger: Hvad er her på færde? Kvarterets vægter

svarer: Denne unge person banker her så stærkt og så længe, at folk i så silde nattetid må blive bange og tænke, der er ildløs. Bertel Struwe spørger, om det er hans kvarter. Vægteren svarer ja. »Så lad ham banke endnu tre gange« siger Bertel Struwe, »oplukkes han da ikke, så bring ham til Rådstuevagten til i morgen«. Da var P. Courtant allerede såret på kinden og i den højre hånd, hvilket sår han i den forrige aktion havde bekommet. Desuden var han drukken. Imidlertid går Bertel Struwe bort med sit selskab, og da P. Courtant efter lang banken ikke blev lukket ind, ville vægteren for at stille denne natalarm bringe ham på Rådhuset. Men han ville ej fra porten, hvorfor vægteren slog ham 2 a 3 gange på ryggen med hans egen kårde i balgen (skeden, f.a.), men de forsværger alle, at ingen slog ham med morgenstjernen, thi de syntes, han var for liden til så store slag. Courtant havde da ikkun en hvid kjortel på med røde opslag og ikke sin livrée kjole, som han mødte med på politikammeret. Da de nu førte ham til Rådhuset, kom politifuldmægtigen dertil og råbte vagten an. Men hvordan det da var, der kom ingen korporal ud, så de ej kunne få ham leveret i vagten, men måtte bringe ham til arresthuset. Og eftersom P. Courtant var beskænket og havde været i blodigt klammeri og truet med kniv, blev han, som sædvane er slige arresterede, undersøgt, om han havde kniv hos sig. Dagen efter blev han straks uden straf løsladt, såsom ingen videre klagemål på ham indkom, og arresten ikkun var sket for at skaffe de omboende nattero og forekomme videre slagsmål. Vægterne fandt, at Bertel Struwe dengang ikke var beskænket, 6 vægtere har aflagt ed på, at dette er sagens sande beskaffenhed, hvilket politimesteren beder Kongen være forvisset om, »i fald noget om denne ringe passage for Eders Kongelige Majestæt skulle andrages.«

*Københavns tredje Rådhus
Billedet er fra Det Kongelige Bibliotek*

Den 16. maj 1719. Drab.

Klokken 7 om aftenen har en ugift kvinde Maren Hansdatter fra Jylland, 22 år gammel, i Børnehuset udskåret struben på et drengebarn, 5½ år gammel, som hun fandt liggende på trappen, og hvis moder spandt der for penge. Årsagen var, sagde hun, at nogle herrer dér i dag havde lovet, de ville hjælpe en anden kvinde ud, thi da havde hun ved sig selv besluttet at mage det så, at hun også kom ud. I marts blev hun dømt af kollegiet for tyveri at betale sin husbond 10 rdlr. eller arbejde 3 år i Spindehuset. Hun kom så ud ved kaution, men den 2. maj blev hun af vægterne opbragt i bare særk på Christianshavn Bro. Hun bekendte for dem, at hun skulle have ligget hos en karl, men han fratog hende klæderne og jog hende ud af huset. Kort tilforn var hun antruffet at ligge hos en grenader i sengen under dynen afklædt. Hun blev da af kollegiet dømt til Spindehuset på tre år. Dagen efter måtte ligeledes den kvinde, der havde lånt hende kniven, arresteres i Børnehuset, thi hun ville dræbe sig selv.

Den 14. august 1719. Drab.

Blev ved Vognmandspladsen ved Stranden en grenader Rasmus Pedersen af kaptajn Bielkes kompagni efter nogen ordveksling ihjelstukket gennem det venstre bryst af en garde til fods, Peder Andersen af major Schlanbusches kompagni. Garden til fods, som flygtede, blev pågreben af to borgere og af vagten arresteret.

Det berettes mig, at denne aflivede grenader havde, sammen med sin hustru, efter kongelig tilladelse siddet ved Stranden og handlet med fedevare, og at disputen mellem ham og fodgarden, der havde købt noget hos ham, drejede sig om urigtig vægt. Jeg lod derfor straks inkvirere hos alle, som sidder langs Stranden, og der blev da, blandt andet hos en dér handlende grenader fundet en bismervægt, som justermesteren fandt var urigtig. Grenaderen ville ikke uden vagtens assistance udlevere bismeren til nøjere eksamen på proberkammeret, ej heller ville han nævne sit navn, omendskønt det kgl. polititegn blev ham forevist.

Polititegn

Billedet er fra Det Kongelige Bibliotek

Den 16. august 1719. Dødfunden.

I kanalen ved Stormbroens sandkister befandtes liget af en velklædt pige, 20 år gammel, født ved Næstved og tjenende hos en lærredskone Ellen Steens, som beretter, at hun har tjent hende et år og ellers vel, undtagen at der i hendes skrin af madmoderen blev antruffet et stykke lærred, som tilhørte madmoderen. Denne havde derfor reprimanderet hende men ikke slået hende. Den unge pige Maria Andersdatter var derefter ganske stille og tavs, indtil hun den 15. august om aftenen kl. 9, da hun havde tillukt vinduesskodderne, aldeles blev borte, og hendes lig derefter den næste morgen kl. 5

blev fundet i Stranden. Hun var noget blå under den ene kind, ellers var der ikke kendetegn til anden voldsom død, end at hun var druknet. Liget tog madmoderen til sig, efter syn var holdt.

Den 10. september 1719. Slagsmål.

På politikammeret har man næsten hele denne uge været optaget af forhør og undersøgelser angående en vidtløftig aktion, som næstleden søndag og nat passerede i Frederiksborggade imellem nogle militære og vægtere, og i hvilken en vægter blev hugget i hånden, en militær såret i hovedet og nogle blev ilde slagen. Anledningen var denne:

En rytterkone havde, uden min vidende eller tilladelse, sat en guld-ring på spil i et værtshus, hvorved 15 a 16 militære skal dér have forhalet tiden indtil kl. 12½ med dans og musik. To vægtere, som havde deres post dér, blev og budt ind og trakterede med brændevin for 2 skilling, og en soldat af patruljen kom ind med sin flint og drak et krus øl. Da han sagde, at han kunne have fortjent sig penge ved at arrestere to borgere, som gik så silde på gaden, svarede en af vægterne, at han ikke derfor måtte arrestere borgere men vel militære. En officer af artilleriet blandede sig nu i denne diskurs og borttog den ene vægters morgenstjerne, som denne havde sat fra sig i stuen ved døren, og gik ud i gården med den og kastede den op på taget. Da vægterne ville gå bort og ikke fandt denne morgenstjerne, æskede de den, og værten med to piger og en lygte gik og ledte efter den, men den var ikke til at finde. Vægteren går så ud og fløjter. Da nogle var samlede, gik tre vægtere ind og begærede værget i mindelighed. De militære uddrog deres kårder mod vægterne, som retirede ud på gaden. De militære stødte og huggede efter dem ud af døren og vinduerne. Vægterne derimod stødte og slog til dem med morgenstjernerne. Nørreports vagt kom til stede, som stak bajonetterne i flinterne og, efter vægternes klagemål, ville forjage dem for at de indeværende militære kunne komme deres vej. Vægterne derimod forlangte at de militære skulle skaffe dem deres morgenstjerne igen (fordi den vægter, der lader sig sin morgenstjerne fratage, bliver straffet, f.a.) eller gå i arrest. Imens styrtede de militære ud af

huset, og da gik slagsmålet på ny an. Vægterne førte en af dem i arrest på Rådhuset og opbragte en kårde og en pallask.

En vægter fra 1700-tallet

Billedet er fra Det Kongelige Bibliotek

Jeg har nu på ny alvorligt formanet vægterne: 1) Ikke at gå ind i noget hus om natten for at trakteres, 2) aldrig at slippe deres gevær af hånden, 3) når nattesæde med spil antræffes i noget værtshus straks at give den nærmeste politibetjent til kende.

Nu lader jeg værten tiltale og for hr. generalmajor Mauhle andrage denne unødige borttagelse af morgenstjernen, hvoraf al klammeriet er kommen.

Den 22. september 1719. Arbejdsulykke.

I går opkom ild i en kælderskorsten ved Stranden. Ilden blev straks læsket, men det meldtes senere, at en skorstenfejerkarl var kvalt i denne skorsten. Ved det herom afholdte forhør oplystes det, at fejimesteren havde befalet sine folk at forsøge, om en af dem kunne fra oven fare ned i skorstenen. Brandsvendene, som var på taget,

frarådede denne fejerkarl at gøre det, men hellere at stige op fra neden af eller gå ned på den våde underdyne, de havde lagt på skorstenen. Men Eskild – det er den afdødes navn, han var 30 år gammel og havde været ved dette væsen på andet år – svarede: »Jeg vil ikke være madshund mere end I andre, jeg vil gøre noget med«, og dermed gik han ned i skorstenen, af hvilken der vel ikke kom lue eller gnister men dog røg. Men da Eskild havde været et halvt kvarter af en time i skorstenen, råbe han efter et tavl (reb, f.a.), og ved dette blev han ophidset (halet op, f.a.) omtrent en halv alen, så slap han tavlet og gav fra sig et suk. Derpå nedfor hans kammerat og følte sig for med fødderne, og da han rørte ved Eskilds hoved, råbte han til ham, men fik intet svar. Det var nær gået ham selv ligeså, thi han råbte straks: »Jeg brænder mig, far mig et tavk«. Dermed drog de ham op, men da han kom til kanten af skorstenen, slap han af dånelse tavlet og ville være nedsunken igen, om ikke brandsvendene havde taget ham ved hårene og hovedet og draget ham ud. Straks blev slaget hul på skorstenen efter proportion af det nedladte tavls længde, hvor da Eskild blev udtaget, kvalt, brændt og død. Han var omtrent 12 alen neden for taget i skorstenen. Denne usædvanlige nedfart havde mesteren beordret uden stadshauptmændenes, branddirektørenes eller politifuldmægtigenes minde, som dog var til stede. Jeg har beordret mesteren arresteret for denne adfærd, og fordi han var meget beskænket ved denne forretning samt udeblev efter stævning fra brandsessionen. Han skal forhøres, hvi han uden ordre har befalet sådan nedfart for tidligt og på usædvanlig måde, og uden at man havde givet svenden et tavl om livet og en sprøjte og slange med, som man ellers plejer til at læske for sig i skorstenen.

Den 2. februar 1720. Henrettelser.

I løbet af 12 dage er der nu sket to kapital eksekutioner på Nytorv over to kvindfolk, der havde dræbt børn for selv at komme af med livet, eftersom de var kede af at leve. De formente, af satans indskydelse, at sådanne børn dog (døde, f.a.) mere salige, og at de selv kan have tid til at omvende sig.

Samme dag. Duel.

I forgårs blev mig af en person indhændiget et kartel (dokument, f.a.), hvori han udfordredes til enten uden for porten eller inden lukte døre under fire øjne at afgøre deres klammeri. Da sligt efter loven skal straffes med livet, lod jeg straks inkvirere om den underkrevne person, men der fandtes ingen af det navn. Nu meddeles, at det skal være en rytter, hvorefter jeg nu gransker. Imidlertid lod jeg på Rådhuset loven oplæse for den udfordrede, idet jeg under livsstraf forbød ham at møde til duel og derhos befalede ham at give til kende, hvo kartellanten (brevskriveren, f.a.) er.

Den 19. april 1720. Vold med døden til følge.

I nat kl. 12 hørte trende vægtere et fløjtestød, og da de derpå søgte fløjten ned ad Badstuestræde, mødte de to karle med dragne kårder, som løb ned ad Vimmelskaftet og blev forfulgt af vægterne. Den ene blev pågrebet i en kælderhals, hvor han havde skjult sin kårde, som var afbrudt, under sig. Han blev opbragt på Rådhuset, mens hans kammerat undslap. Atter hørte de stød af en fløjte på Nytorv, hvor de udenfor vægterbarberens dør traf vægter Thor Thorsen liggende, ilde hugget i hovedet af 5 á 6 sår og næsten kløvet. I den venstre arm sad et stykke af en kårde, et kvarter langt, som barberen udtog og forbandt ham, hvorpå vægterne bar ham på en stige til sit kvarter. For vægterne udsagde den blesserede Thor: Da han gik og råbte 12 og kom til Knabrostræde, mødte han to personer, den ene var klædt i en lysagtig kjol med rød undermundering, havde en bred sølvgalon om hatten og to små stutzbarter (korte overskæg, f.a.). Han er nu arresteret, hedder Steffen Jensen, er fra Jylland, 36 år gammel, har for nogen tid været tjener hos løjtnant Jonas af Garden til Hest, men i et årstid ligget på sin egen hånd. Den anden var lavagtig, i blå klæder. Han formenes nu at bære grønne klæder og skal være tjener hos kornet Roial af Garden til Hest, og major Ørtz er af mig anmodet om, at han må blive arresteret. Det var disse to, som udi Brolæggerstræde havde med kårder overfaldet vægteren. Det afbrudte stykke af klingens findes at være af den arresteredes kårde. Han har vedkendt sig det og forklarer videre, at de to i nat kl. 12 var kommen ud af et hus i Brolæggerstræde og havde

»slaget sig sammen i kårde« (sloges med kårde, f.a.). Da Thor ville skille dem ad, overfaldt de ham begge. Thor døde i formiddag kl. 7½.

Fortsat den 23. juni 1720.

Processen mod Albrecht, som var med til at dræbe vægteren Thorsen, er lovet med trommeslags citation at prosekveres (indstævnes, f.a.) for Krigsretten ved Garden til Hest.

Den 23. juni 1720. Drab i forbindelse med duel.

På Fælledene udenfor Nørreport og Gamle Ravnsborg er der en lergroft, som skjuler de der ud i værende personer for de passerende, og hvor ud i for nogen tid er fornummen, at de, som have tvistigheder indbyrdes og ville overse Eders Kongelige Majestæts lov og forordning imod dueller, sammesteds samler sig for at afgøre deres trætte med kården i hånden. Næstleden 21. juni er sergent Hendrik Barckhoff ved Dronningens Regiment, en sergent af grenaderkorpset, hvis navn ej er mig kundgjort, og Hommelov af oberst Dintharts kompagni kl. 11½ om formiddagen kommen ind på Ravnsborg, har drukket dér uden kiv eller trætte og derefter udgangen på Fælledene. De to første har da slaget sammen i dragne kårder. Sergent Hendrik, som angives at have været en god fægter, blev af grenaderen stukket i højre side. Omsider blev de adskilt og sad noget sammen, men derpå er grenaderen bortløben noget forfulgt af den blesserede, som dog straks faldt død ned. Hommelov, som var sekundant, er arresteret.

Den 5. oktober 1720. Dødfunden.

En tjenestepiges legeme er fundet druknet i Stranden 5 dage efter, at hun var bortløbet fra sin husbond om aftenen, da hun havde trukket vinduesskodderne op. Om årsagen dertil har jeg ikke kunnet opspørge andet, end at en kaptajns hustru havde truet med at ville anmelde hende for madmoderen, om hun ikke holdt op med at

modtage besøg af soldater. Liget er begravet ved de fattiges fogeder.

Den 29. december 1720. Barnemord.

Tredje juledag om aftenen kl. 7 kom et kvindemenneske, Anne Dorthe, født her i staden, 30 år gammel, til stadens arresthus og angav sig selv med grædende øjne, at hun aftenen tilforn kl. 9 havde blandt skibene ved Højbro udkastet i Stranden sit eget drengbarn, 20 uger gammelt. Ved inkquisition er befunden samme drengbarn at være som slegfredbarn (oprindeligt barn født af ugifte men samlevede forældre, her barn født udenfor ægteskabet, f.a.) døbt den 13. august indeværende år i Vor Frue Kirke, avlet af en matros af Hamborger Hvervningen, som da allerede var borte. Hun har fremvist kvittering for at have betalt lejermålsbøder (ifølge Danske Lov 6-13-1 skulle begge parter betale bøder ved samleje udenfor ægteskabet, f.a.) med 6 rdlr. Hun foregiver at have ernæret sig på egen hånd med syning og at have druknet barnet, formedelst hun var ked af verden og intet havde at opføde barnet med. Tredje juledag sagde hun om formiddagen til husfolkene: »Nu har jeg og mit barn nok«, hvorpå hun fortalte, at hun havde omkommet det, og derefter lod sig arrestere, som allerunderdanigst er berettet. Ville Deres Kongelige Majestæt endnu allernådigst reflektere på mine oftere allerunderdanigste forslag, at uden tids forhaling og synderlig bekostning blev indrettet ikkun for det første et kammer med et tilmuret toug på væggen til gaden og en klokke, at sådanne fattige kvindfolk om natten uformærket kunne dér indlægge sådant barn, at på ringen en amme straks udkomme til at anamme og pleje barnet, da kunne utvivlagtigt sådanne ulykker forekommes, som nu koster to menneskers liv (ideen blev gennemført men først på Struenses tid, f.a.). Hun tilstår ellers ej at have anmeldt sig hos nogen om underholdning til barnet. Men sådanne ulykkelige kvindfolk skyr sig for sådan angivelse, og deraf kommer ulykke, som kunne på bemeldte måde forekommes. Anne Dorthe Ernstatter tilstår at have givet ugentlig til barnets opfodring 3 mark, såsom patten hendes efter barslen straks forgik. Samme aften den 27. ds. er sagen angivet til byfogden til videre forfølgning.

Politimester Ernst døde den 22. december 1722.

Kilder:

Historiske Meddelelser om København, 1. række VII, siderne 325-383 og 405-446.

Henrik Stevnsborg: Politi 1682-2007.

Københavns Politis Informationsafdeling: Politigårdens Historie.